

درس اصول علم اقتصاد (۲)

فصل پنجم

مخارج کل و اجزای آن

مخارج کل و اجزای آن

□ مخارج کل به عنوان مجموعه ارزش پولی هزینه های مربوط به خرید خدمات و کالاهای نهایی است که به وسیله بخشهای اقتصاد در هر سطح از درآمد ملی پولی صورت می گیرد. در یک اقتصاد باز مخارج کل شامل:

- هزینه های مصرفی خانوار (Consumption)
- هزینه های سرمایه گذاری (Investment)
- هزینه های دولتی (Government)
- خالص صادرات (Export - Import)

$$E = C + I + G + NX$$

مخارج کل و اجزای آن

□ نظریه کینز اساساً یک نظریه مخارج کل است. بنابراین شناخت هر یک از اجزاء مخارج کل، مقدمه ای ضروری برای بررسی الگوهای تعیین درآمد ملی است. لذا این فصل به عنوان مقدمه ای در بررسی الگوهای دوبخشی، سه بخشی و چهاربخشی است.

مطالب این فصل

□ مصرف و پس انداز

- ✓ تابع مصرف
- ✓ نمودار تابع مصرف
- ✓ میل نهایی به مصرف و میل متوسط به مصرف
- ✓ تابع پس انداز
- ✓ نمودار تابع پس انداز
- ✓ میل نهایی به پس انداز و میل متوسط به پس انداز

□ سرمایه گذاری

- ✓ تابع سرمایه گذاری
- ✓ نمودار سرمایه گذاری

مطالب این فصل

□ مخارج دولت

✓ بودجه دولت

✓ کسری بودجه

✓ تابع مخارج دولت

✓ تابع مالیات

□ بخش خارجی

✓ صادرات و تابع آن

✓ واردات و تابع آن

✓ میل نهایی به واردات

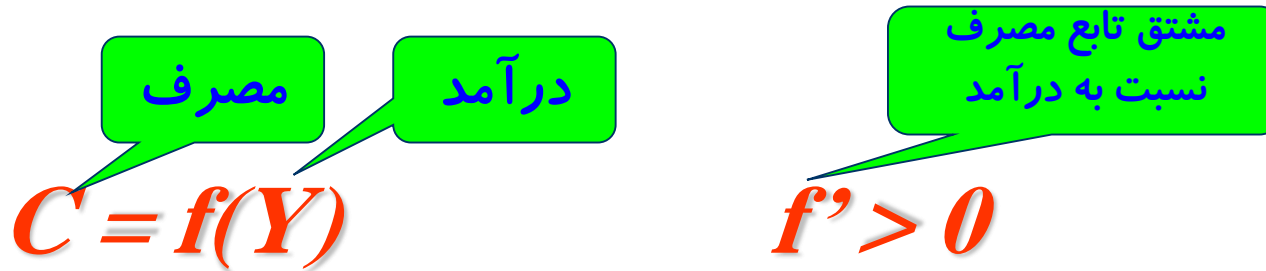
۱- مصرف و پس انداز

□ خانوارها درآمد خود را یا مصرف می کنند
یا پس انداز لذا:

$$Y = C + S$$

تابع مصرف

□ درآمد به عنوان مهمترین عامل تعیین کننده مصرف

□ اگر فرض کنیم رابطه بین مصرف و درآمد یک رابطه خطی است:

تابع پس انداز

$$Y = C + S \rightarrow S = Y - C$$

$$S = Y - (a + bY) \rightarrow S = -a + Y - bY$$

$$S = -a + (1 - b)Y$$

تابع پس انداز

تغییر پس انداز نسبت
به تغییر درآمد

پس انداز در سطح
درآمد صفر

میل نهایی به مصرف

Marginal Propensity to Consume

- میل نهایی به مصرف بیانگر تغییرات مصرف نسبت به تغییرات درآمد است.
- به عبارت دیگر بدین معناست که اگر یک واحد درآمد افزایش (کاهش) یابد، مصرف به چه میزان افزایش (کاهش) می یابد؟
- میل نهایی به مصرف کوچکتر از یک است و مثبت است.

$$C = a + bY$$

میل نهایی به مصرف

$$b = MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y}$$

$$0 < b < 1$$

میل نهایی به پس انداز

Marginal Propensity to Save

- میل نهایی به پس انداز بیانگر تغییرات پس انداز نسبت به تغییرات درآمد است.
- به عبارت دیگر بدین معناست که اگر یک واحد درآمد افزایش (کاهش) یابد، پس انداز به چه میزان افزایش (کاهش) می یابد؟
- میل نهایی به پس انداز کوچکتر از یک است و مثبت است.

میل نهایی به پس انداز

$$S = -a + (1 - b)Y$$

$$(1 - b) = MPS = \frac{\Delta S}{\Delta Y}$$

$$0 < (1 - b) < 1$$

□ مجموع میل نهایی به پس انداز و مصرف برابر یک است.

$$\left. \begin{array}{l} (1 - b) = MPS \\ b = MPC \end{array} \right\} \Rightarrow 1 - MPC = MPS \Rightarrow$$

$$\mathbf{MPC + MPS = 1}$$

میل متوسط به مصرف و میل متوسط به پس انداز

Average Propensity to Consume

Average Propensity to Save

- **میل متوسط به مصرف** بیانگر درصدی از درآمد است که به مصرف میرسد.
- **میل متوسط به پس انداز** بیانگر درصدی از درآمد است که پس انداز میشود.

$$APC = \frac{C}{Y}$$
$$APS = \frac{S}{Y}$$

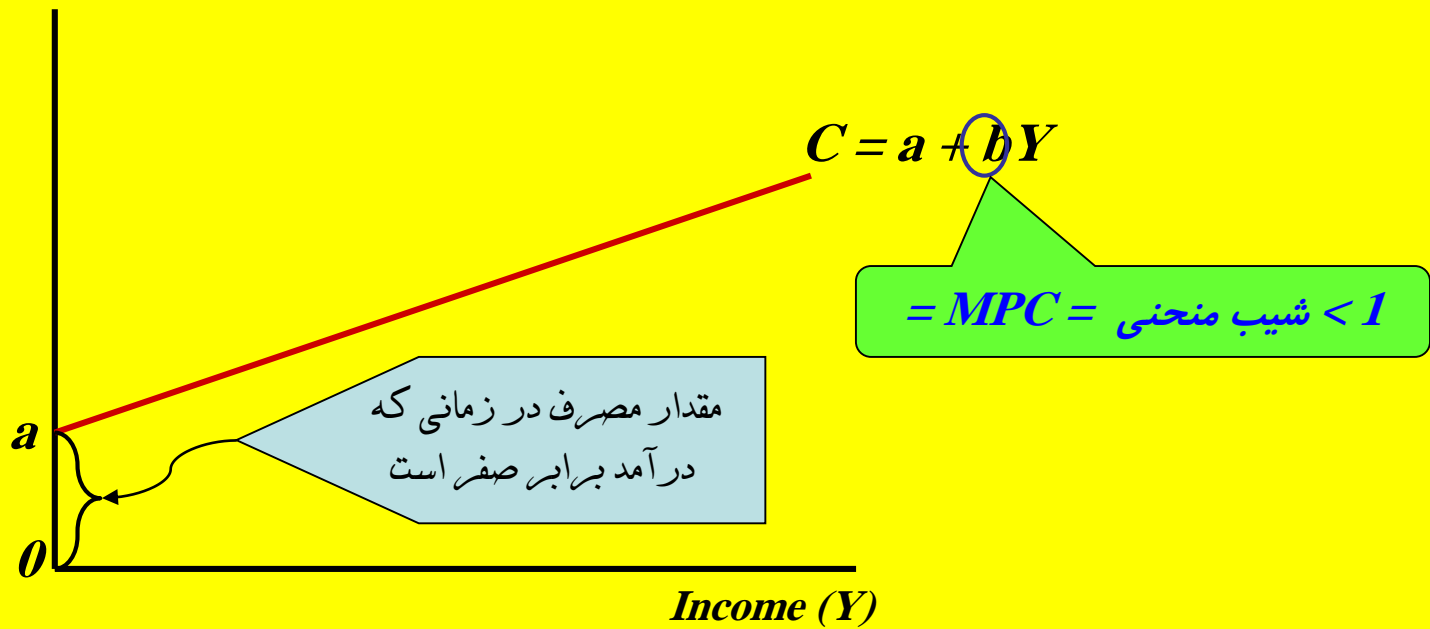
$$APC + APS = 1$$

میل متوسط به مصرف

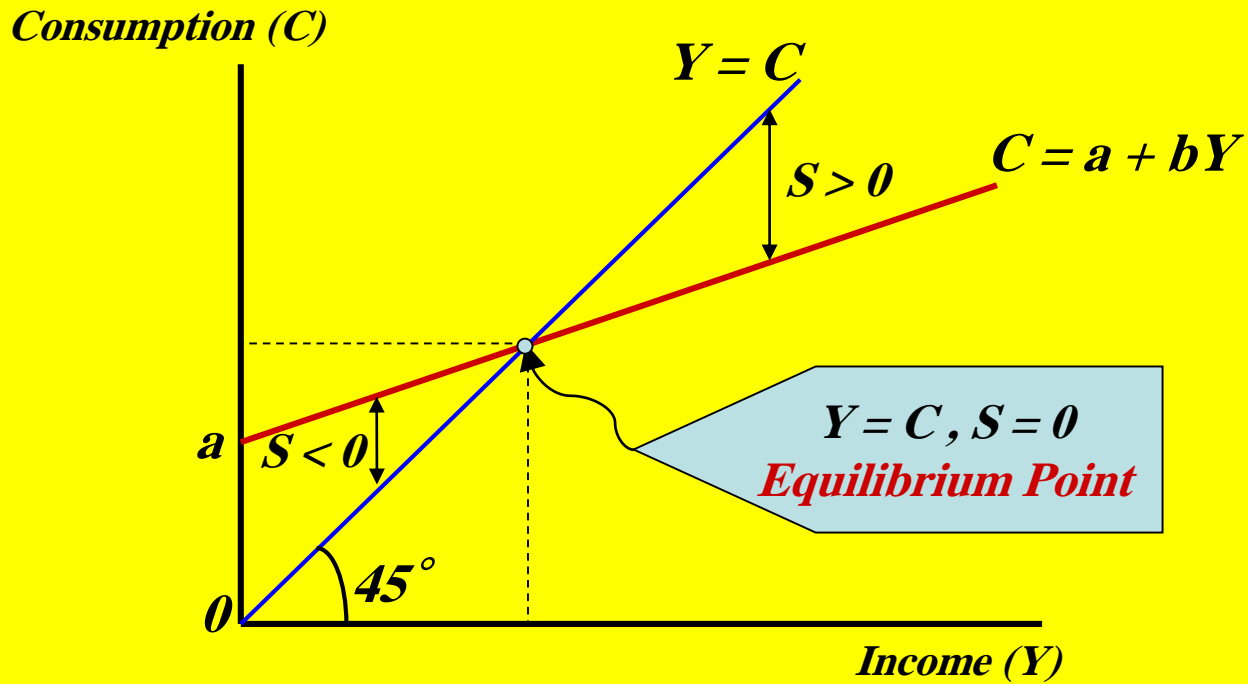
میل متوسط به پس انداز

نمودار تابع مصرف

Consumption (C)

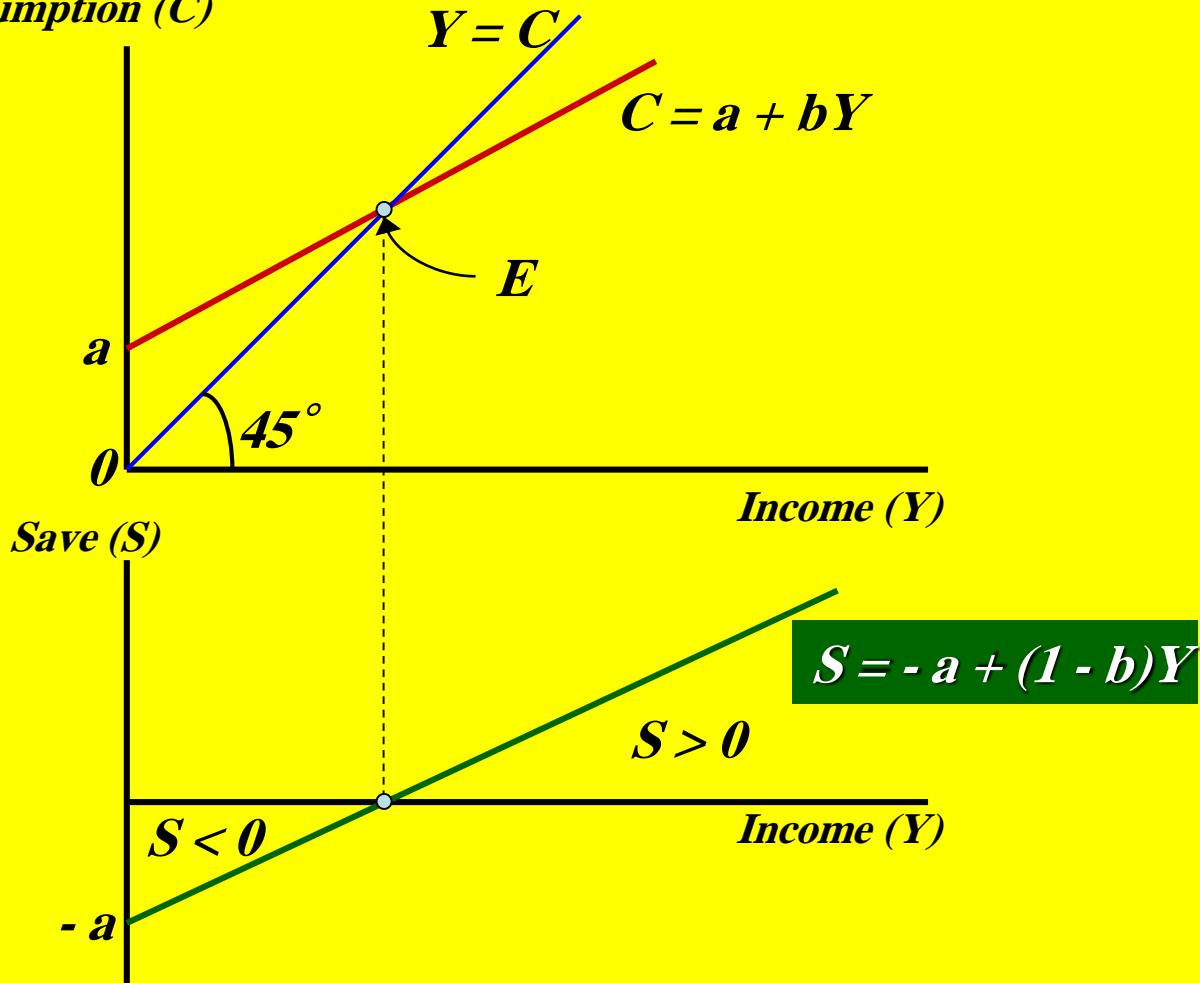

رابطه بین مصرف و پس انداز

استخراج منحنی پس انداز از منحنی مصرف

Consumption (C)

Consumption and Savings Functions

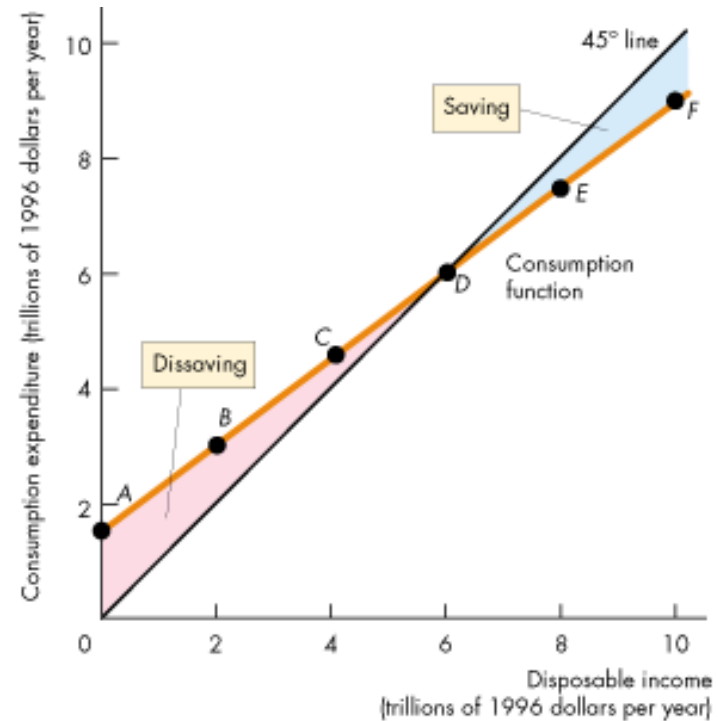
Disposable Income (YD)	Planned Consumption Expenditure (C)	Planned Private Saving (S_p)
-----------------------------------	--	---

Trillions of dollars per year

A	0	1.5	-1.5
B	2	3.0	-1.0
C	4	4.5	-0.5
D	6	6.0	0
E	8	7.5	0.5
F	10	9.0	1.0

Consumption Function:

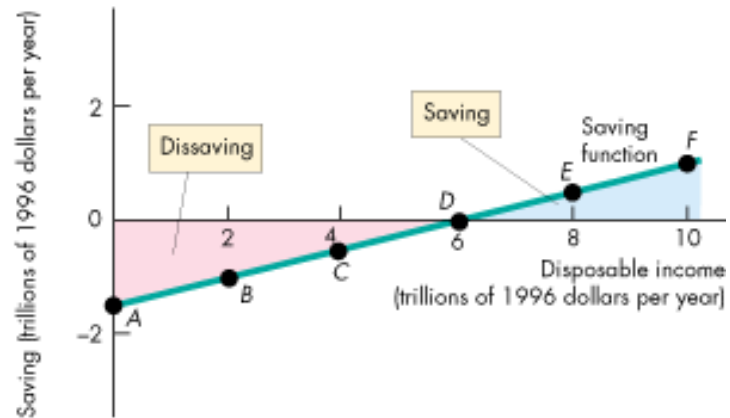
$$C = a + bY$$
$$= 1.5 + 0.75Y$$

(a) Consumption function

Savings Function:

$$S = -a + (1 - b)Y$$
$$= -1.5 + 0.25Y$$

(b) Saving function

۲- هزینه های سرمایه گذاری بخش خصوصی

□ مجموعه مخارج سالانه بخش خصوصی بر روی کالاهای سرمایه ای (ماشین آلات و ساختمان) و همچنین ارزش ریالی تغییر در موجودی انبار هزینه های سرمایه گذاری بخش خصوصی نامیده می شود.

□ اهمیت سرمایه گذاری:

✓ بخش بزرگی از مخارج کل را شامل می شود.

✓ نقش مهمی بر عرضه و تولید دارد و لازمه رشد تولید رشد سرمایه است.

عوامل مؤثر بر سرمایه گذاری

- عوامل متعددی بر سرمایه گذاری مؤثر است از جمله:
 - بازده سرمایه گذاری
 - نرخ بهره
 - هزینه اجرای طرح
 - مالیات
 - سرعت اجرای طرح و ...
- و در مجموع سود به عنوان مهمترین عامل

عوامل مؤثر بر سرمایه گذاری

- از دیدگاه کینز سرمایه گذاری تابع دو عامل نرخ بهره و تقاضا است که چون عامل تعیین کننده تقاضا درآمد است لذا از دیدگاه کینز سرمایه گذاری تابع دو عامل نرخ بهره و درآمد است.
- سرمایه گذاری با نرخ بهره رابطه معکوس و با درآمد رابطه مستقیم دارد.

تابع سرمایه گذاری

□ نرخ بهره و درآمد به عنوان عوامل تعیین کننده سرمایه گذاری

سرمایه گذاری

درآمد

نرخ بهره

مشتق تابع نسبت به
درآمد

مشتق تابع نسبت به
نرخ بهره

$$I = f(Y, r)$$

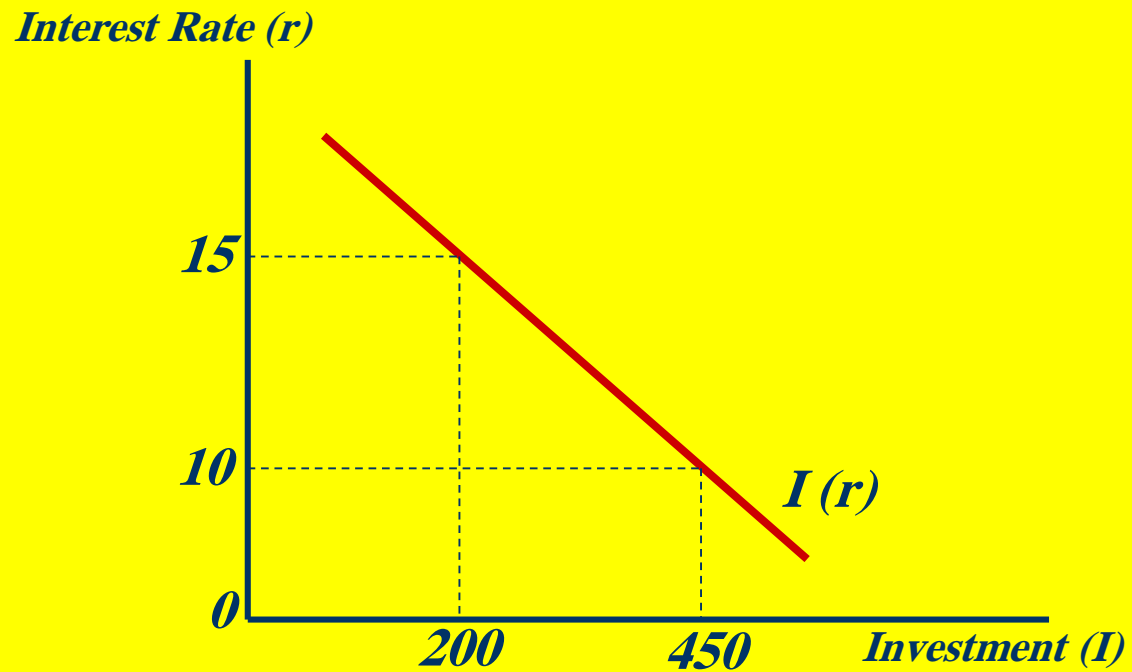
$$\partial f / \partial Y > 0$$

$$\partial f / \partial r < 0$$

□ بنابراین تابع سرمایه گذاری بصورت زیر است:

$$I = eY - ir$$

نمودار سرمایه گذاری

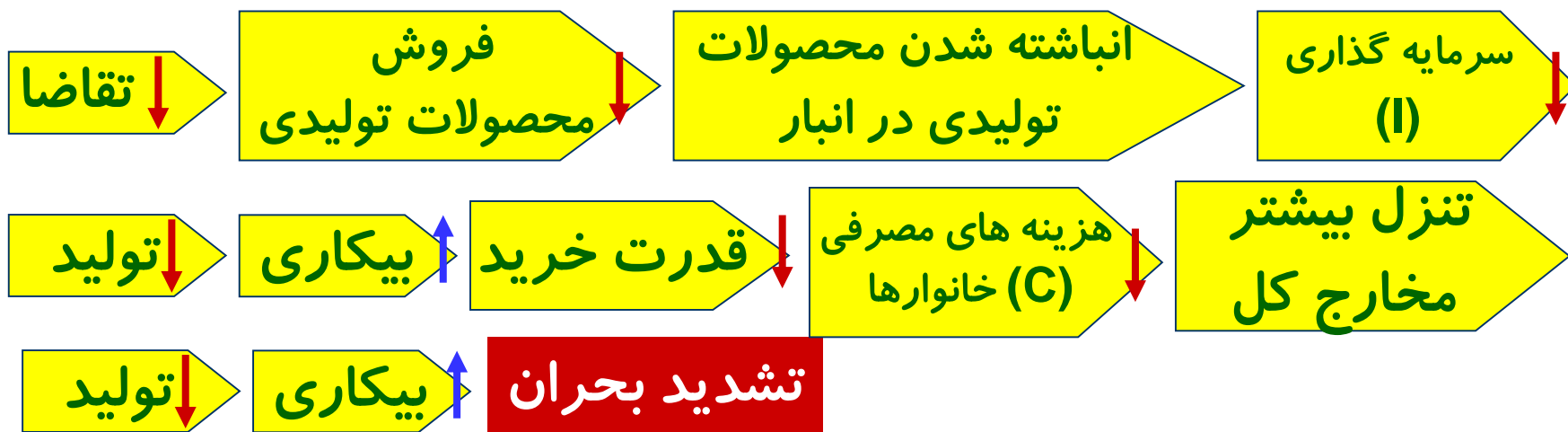
۳- هزینه های دولتی

□ دولت نیز مانند خانوارها و تولید کنندگان مصرف کننده کالاها و خدمات است.

□ هزینه های دولتی به عنوان یک ابزار اقتصاد کلان به منظور تنظیم مخارج کل در شرایط رکودی و تورمی می تواند ایفای نقش کند.

۲- هزینه های دولتی

□ از دیدگاه کینز کاهش تولید در دوره رکود بیش از آنکه معلول افزایش عرضه کل باشد، حاصل کاهش مخارج کل است.

۲- هزینه های دولتی

چگونه
؟

پس **جلوگیری از کاهش تقاضا** اهمیت ویژه ای

در **کنترل بحران و رکود اقتصادی** دارد

۲- هزینه های دولتی

- کینز **مقابله با بحران** را در گرو جلوگیری از تنزل تقاضا می داند. در این راستا سیاستهای را توصیه می نمود که اجرای آنها **افزایش تقاضای کل** را به دنبال دارد.
- **سیاست مالی** (تغییر پرداختها و دریافتهای دولت) از مهمترین این سیاستها است.
- در چنین شرایطی مهمترین ابزار برای **افزایش تقاضای کل**، **افزایش مخارج دولت** است.
- کینز تأکید می کند که دولتها باید با **افزایش مخارج خود** و یا **کاهش مالیاتها** با **رکود مقابله** کنند بدون آنکه نگران کسری بیشتر بودجه باشند.

بودجه دولت

- دولتها برای انجام وظایف خود مخارجی دارند که به آن **پرداختهای دولت** می گویند. از سوی دیگر برای تامین این مخارج اقدام به تحصیل درآمدهای می نمایند که **دریافتهای دولت** نامیده می شود.
- **بودجه دولت** فهرستی از دریافتها و پرداختهایش است که سالانه تنظیم، تصویب و اجرا میشود.
- **مالیات مهمترین منبع درآمد دولتها** محسوب میشود.
- مالیات به دو بخش **مستقیم و غیر مستقیم** تقسیم میشود. مالیات بردرآمد و مالیات بر ارزش، مالیات مستقیم و مالیات بر مصرف، کالاهای وارداتی، نوشابه و سیگار از انواع مالیاتهای غیر مستقیم است.
- علاوه بر مالیات، منابع دیگری از قبیل **درآمد ناشی از صادرات نفت و گاز، فروش کالاها و خدمات، حق بیمه، کمکهای دریافتی، بهره و سود بانکها** و... در اختیار دولتها قرار دارد.

کسری بودجه

- **کسری بودجه** بدین معناست که **مخارج دولت از درآمدهای دولت بیشتر** است. در چنین حالتی بودجه دچار عدم تعادل می شود.
- دولتها برای تامین کسری بودجه و ایجاد تعادل و تراز بودجه از روشهایی مانند **استقراض داخلی یا خارجی** استفاده می کنند.
- انواع کسری بودجه:

- ✓ **کسری بودجه اداری**: عدم کارایی سازمان اداری و بهره وری پایین نیروی کار
- ✓ **کسری بودجه ساختاری یا عمرانی**: توسعه فعالیتهای عمرانی دولت
- ✓ **کسری بودجه ادواری**: افزایش مخارج دولت به منظور جلوگیری از رکود

تابع و نمودار هزینه های دولت

□ مخارج دولت بصورت یک متغیر برونزا است و سالانه توسط دولت و مجلس تنظیم و تصویب می شود.

هزینه های دولت

$$G = G_c + G_i$$

هزینه های سرمایه گذاری دولت

هزینه های مصرفی دولت

Government (G)

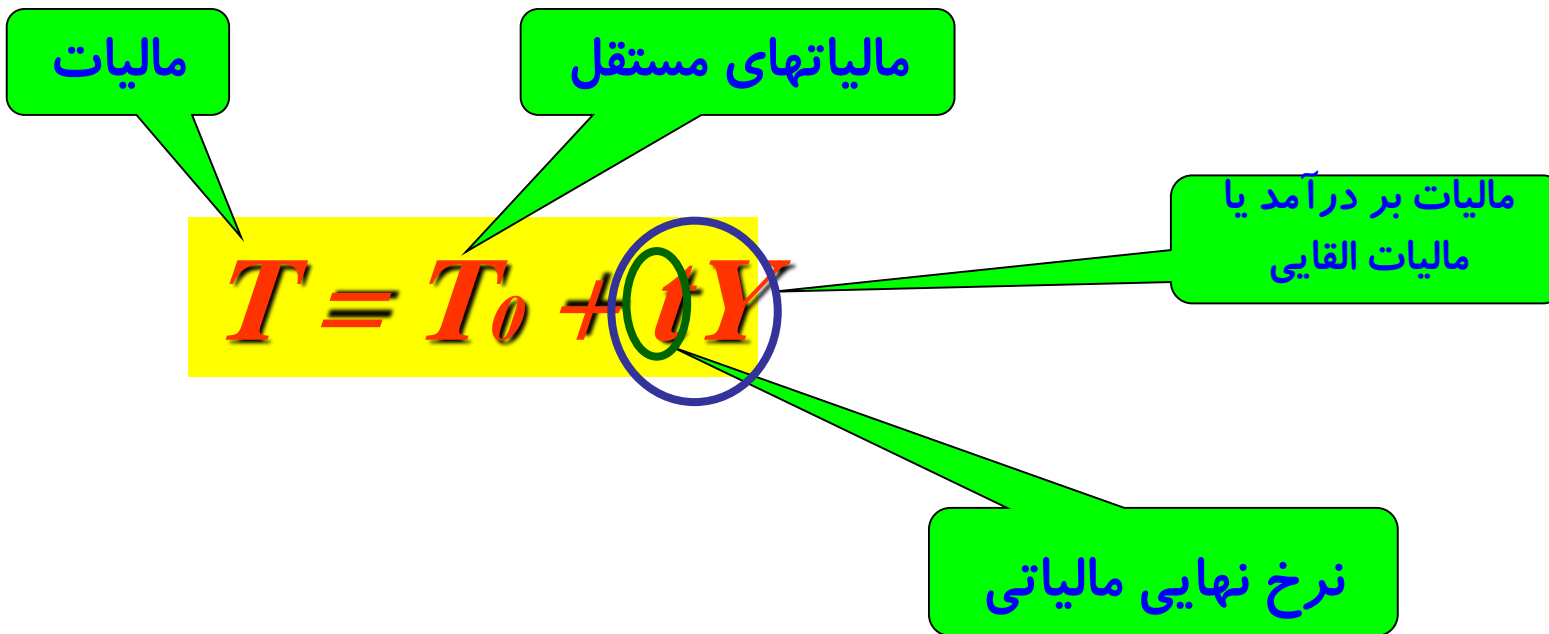

$G = G_0$

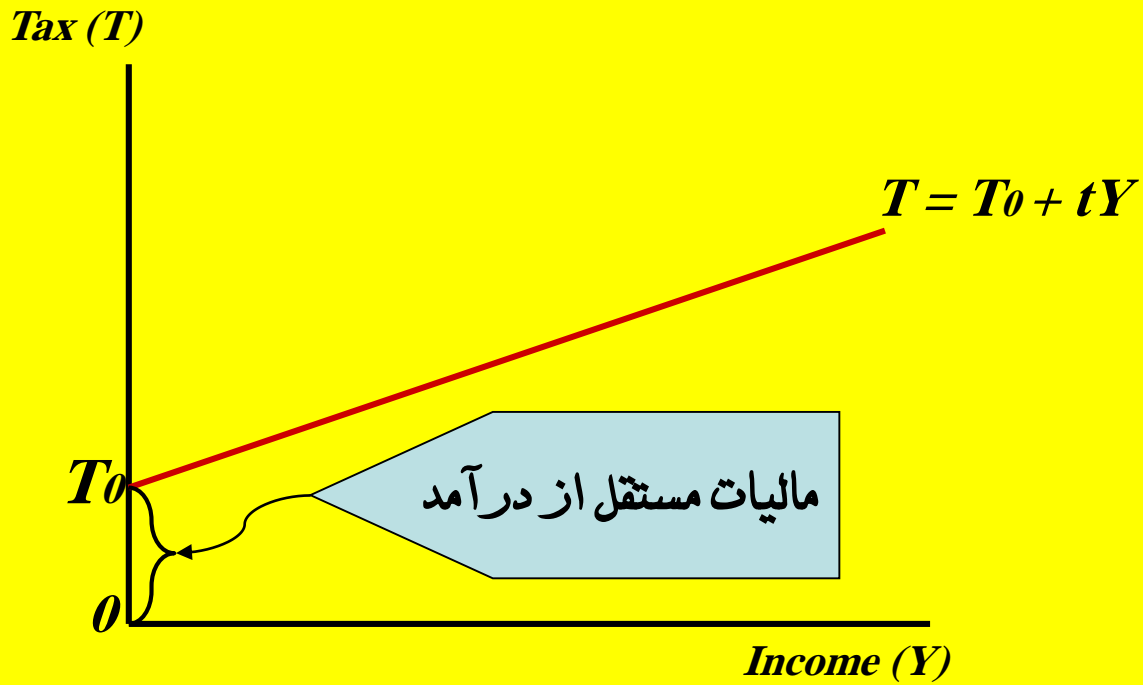
Income (Y)

تابع مالیات

□ درآمد به عنوان مهمترین عامل تاثیر گذار در مالیات

نمودار تابع مالیات

تجارت خارجی

□ **تجارت خارجی** به مجموعه مبادلات خارجی شامل **صادرات و واردات** یک کشور اطلاق می شود.

□ مبادله کالاها و خدمات بین کشورها ناشی از آن است که هر کشور در تولید برخی کالاها و خدمات از **مزایای نسبی** برخوردار است و در تولید کالاها و خدمات دیگر با محدودیتهای تکنولوژی، فنی، و اقتصادی مواجه است.

صادرات

- صادرات عبارت است از ارزش تمامی کالاها و خدماتی که کشورهای دیگر در طول یک دوره معین از یک کشور خریداری می کنند.
- صادرات یک کشور به عواملی از قبیل درآمد ملی کشورهای خارجی، سطح عمومی قیمتها در داخل و خارج و نرخ ارز بستگی دارد.
- صادرات متغیری برونزا و مستقل از درآمد ملی است.

واردات

- واردات عبارت از ارزش سالانه کالاها و خدمات خریداری شده توسط یک کشور از کشورهای دیگر است.
- واردات نیز تحت تاثیر عوامل متعددی مانند درآمد ملی کشور، سطح قیمتها، در داخل و خارج و نرخ ارز میباشد.

